

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Διαμορφώνεται σταδιακά η κοινή πεποίθηση ότι οι αγροτικές πρακτικές στην Ευρώπη πρέπει να αλλάξουν προκειμένου να μπορέσουν να παραμείνουν τόσο κερδοφόρες όσο και βιώσιμες, κάτι που αντικατοπτρίζεται επίσης και σε πολλές πρωτοβουλίες πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο την τελευταία δεκαετία που άμεσα ή έμμεσα προάγουν τις ωφέλιμες αγροτικές πρακτικές. Πιο πρόσφατα, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία έχει καθορίσει έναν οδικό χάρτη που κάνει την οικονομία της ΕΕ πιο βιώσιμη και δημιουργεί διάφορες βασικές δράσεις που θα παίξουν καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση της προστασίας της γης και του εδάφους στην Ευρώπη. Με αυτή την αλλαγή έρχεται και η αυξανόμενη πίεση στους παραγωγούς να αλλάξουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν και να υιοθετήσουν νέες τεχνικές και πρακτικές, όχι μόνο λόγω των περιγραφόμενων αλλαγών στις πολιτικές, αλλά και λόγω των δικών τους περιβαλλοντικών ανησυχιών, των προτύπων της ιδιωτικής αγοράς, και της αυξανόμενης ευαισθητοποίησης των καταναλωτών.

Εκπαίδευση για ενδυνάμωση

Ευέλικτα κίνητρα για εδαφοκαλυπτικές
καλλιέργειες κατάλληλες για τις τοπικές

Το έργο SoilCare

Ο συνολικός στόχος του SoilCare είναι ο εντοπισμός, η αξιολόγηση και η προώθηση υποσχόμενων εδαφοβελτιωτικών συστημάτων καλλιέργειας (SICS). Το SoilCare ορίζει τα SICS ως συγκεκριμένους συνδυασμούς τύπων καλλιεργειών, εναλλαγές καλλιεργειών και τεχνικές διαχείρισης που έχουν ως στόχο την ανάσχεση της υποβάθμισης του εδάφους ή/και τα εδαφοβελτιωτικά συστήματα καλλιέργειας που βελτιώνουν την ποιότητα του εδάφους (και συνεπώς τις λειτουργίες του), και έχουν θετικό αντίκτυπο στην κερδοφορία και τη βιωσιμότητα της γεωργίας. Τέτοια συστήματα καλλιεργειών έχουν δοκιμαστεί σε 16 τοποθεσίες μελέτης στο πλαίσιο του έργου SoilCare, τόσο σε χώρες της ΕΕ όσο και εκτός της ΕΕ. Βάσει της ανάλυσης του πλαισίου πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ, εθνικό και υπο-εθνικό επίπεδο, και τα σχόλια που έχουν συγκεντρωθεί από ευρωπαϊκούς και εθνικούς ενδιαφερόμενους φορείς, μπορούμε να διαμορφώσουμε μία σειρά γενικών συστάσεων για δράσεις που διευκολύνουν την ευρύτερη υιοθέτηση των SICS σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Διαβάστε περισσότερα εδώ: <https://soilcare-project.eu>
και εδώ: Έκθεση SoilCare 7.2 "Έκθεση για την επιλογή κατάλληλων εναλλακτικών πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ και τοποθεσίας μελέτης <https://soilcare-project.eu/downloads/public-documents/soilcare-reports-and-deliverables/186-report-13-d7-2-milieu-full-v2/file>

@SoilCare_eu

Το έργο SoilCare χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας Horizon 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει της συμφωνίας επιχορήγησης αρ. 677407.

Εμπόδια για τη βιώσιμη διαχείριση του εδάφους

Γνώσεις / πληροφορίες
Διαθεσιμότητα πληροφοριών, κατακερματισμένες υπηρεσίες, τεχνογνωσία / ποιότητα συμβούλων, κόστος, συνέχεια χρηματοδότησης για συμβουλευτικές υπηρεσίες

Πολιτική / θεσμικά
Αρνητικές επιπτώσεις πολιτικής, έλλειψη συνεκτικότητας / συγκρουόμενες πολιτικές, ασθενής παρακολούθηση / επιβολή, πολιτικές από την κορυφή προς τη βάση, ασταθή πλαίσια πολιτικής, έλλειψη νομοθεσίας για το έδαφος / στόχων

Κοινωνικοπολιτισμικά
Ευαισθητοποίηση / αξία του εδάφους, πίεση από ομότιμους, ζήτηση προϊόντων βιώσιμης παραγωγής, παραδοσιακές

Οικονομικά
Μεταβατικό κόστος, καθυστερήσεις ανάμεσα στην αλλαγή των πρακτικών και τα οφέλη, ζήτηση της αγοράς, ολιστικές

Πώς θα μπορούσε η πολιτική της ΕΕ και η εθνική/περιφερειακή πολιτική να διευκολύνουν τις δράσεις για την προώθηση της υιοθέτησης των SICs;

Σύσταση 1: Ορισμός μακροπρόθεσμων φιλοδοξιών και στόχων

Η προστασία, διατήρηση, και βελτίωση της γης και του εδάφους σε επίπεδο ΕΕ και σε επίπεδο κρατών μελών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις τομεακές και περιβαλλοντικές πολιτικές. Σε επίπεδο ΕΕ, συγκεκριμένοι μακροπρόθεσμοι στόχοι για διαφορετικές πιέσεις που επηρεάζουν τις λειτουργίες του εδάφους/προκαλούν απειλές για το έδαφος θα πρέπει να ενσωματωθούν στις νέες πρωτοβουλίες πολιτικής, όπως τη συνεχή αναθεώρηση της θεματικής στρατηγικής για το έδαφος, ή το σχέδιο δράσης για μηδενική ρύπανση. Επιπλέον, η συμβουλή σε επίπεδο ΕΕ για οικολογικά προγράμματα καθώς και οι συστάσεις της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της επίσημης διαδικασίας αναθεώρησης και έγκρισης των νέων στρατηγικών σχεδίων για την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ευρύτερη υιοθέτηση των SICs.

Σε επίπεδο χώρας:

- Μπορούν να δοθούν κίνητρα για τα σχετικά SICs μέσω των μέτρων των στρατηγικών σχεδίων της ΚΑΠ, και συγκεκριμένα τα οικολογικά προγράμματα των κρατών μελών.
- Οι ενδιαφερόμενοι φορείς και οι αγρότες θα πρέπει να συμμετέχουν στην ανάπτυξη εθνικών και υπο-εθνικών μέτρων πολιτικής Η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» ζητά ρητά την ενίσχυση της θέσης των αγροτών στην εφοδιαστική αλυσίδα, και οι διαδικασίες κατάρτισης των εθνικών Στρατηγικών Σχεδίων της ΚΑΠ ζητούν ευρύτερη διαδικασία διαβούλευσης.

@SoilCare_eu

Το έργο SoilCare χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας Horizon 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει της συμφωνίας επιχορήγησης αρ. 677407.

Πώς θα μπορούσε η πολιτική της ΕΕ και η εθνική/περιφερειακή πολιτική να διευκολύνουν τις δράσεις για την προώθηση της υιοθέτησης των SICs;

Σύσταση 2: Αύξηση της συνοχής ανάμεσα στις πολιτικές και τους στόχους των πολιτικών

Οι συγκρούσεις και οι συνέργειες πολιτικών πρέπει να αναλύονται προσεκτικά και να ευθυγραμμίζονται, προκειμένου να μην αποθαρρύνουν τη μετάβαση σε βιώσιμες αγροτικές πρακτικές. Η νέα ΚΑΠ βελτιώνει τη συνολική συνοχή μέσω των περιβαλλοντικών νομοθετικών μέτρων. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν πιθανές συγκρούσεις με άλλες τομεακές νομοθεσίες, όπως για θέματα ενέργειας και αποβλήτων. Οι μηχανισμοί για τη διασφάλιση της συνοχής ανάμεσα στις διαφορετικές νομοθεσίες και πολιτικές της ΕΕ μπορεί να περιλαμβάνουν προορατικές εκτιμήσεις επιπτώσεων οι οποίες ενσωματώνουν την υγεία του εδάφους ως θεμελιώδες στοιχείο. Αυτό σημαίνει ότι όλες οι σχετικές νομοθεσίες θα πρέπει να περάσουν από μία σειρά κριτηρίων για να καθοριστεί αν έχουν αρνητικό αντίκτυπο στο έδαφος είτε άμεσα είτε ενθαρρύνοντας μη-βιώσιμες πρακτικές γεωργικής παραγωγής. Ένας τέτοιος μηχανισμός θα αναγνώριζε την πολύπλευρη φύση του εδάφους ως διαμεσολαβητή πολλαπλών χερσαίων υπηρεσιών, λαμβάνοντας περισσότερο υπόψη την αξιολόγηση της πολιτικής.

Σε επίπεδο χώρας:

- Παροχή προς τους αγρότες σαφών και αδιαμφισβήτητων πληροφοριών σχετικά με τις νομικές συνθήκες με τις οποίες καλούνται να συμμορφωθούν - ιδιαίτερα αν συνδέονται με επιδοτήσεις - και αυτές που μπορεί να ανταμείβονται.
- Μία αμφίδρομη επικοινωνία ανάμεσα στους διαμορφωτές πολιτικής, τους αγρότες και τις ουδέτερες συμβουλευτικές υπηρεσίες θα βοηθούσαν στη δημιουργία ενός συνεχούς κυκλώματος ανατροφοδότησης, ξεπερνώντας μερικά από τα ζητήματα ασάφειας και αποφεύγοντας τον σχεδιασμό πολιτικής από την κορυφή προς τη βάση.

Τροφοδότηση του εδάφους

@SoilCare_eu

Το έργο SoilCare χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας Horizon 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει της συμφωνίας επιχορήγησης αρ. 677407.

Πώς θα μπορούσε η πολιτική της ΕΕ και η εθνική/περιφερειακή πολιτική να διευκολύνουν τις δράσεις για την προώθηση της υιοθέτησης των SICs;

Σύσταση 3: Σχεδιασμός στοχευμένων οικονομικών μέτρων

Η ΚΑΠ, ως βασικό χρηματοοικονομικό μέτρο που διαμορφώνει την αγροτική παραγωγή σε ολόκληρη την Ευρώπη, θα πρέπει να προσπαθεί να είναι λιγότερο δεσμευτική, αποφεύγοντας προσεγγίσεις «μίας λύσης για όλους» και παρέχοντας στους αγρότες μία γενική κατεύθυνση, η οποία καθορίζεται σαφώς από στόχους και ενδυναμώνοντας τους αγρότες προς την επίτευξη των στόχων αυτών με τέτοιο τρόπο που ταιριάζει καλύτερα στις δικές τους μοναδικές περιστάσεις. Σε επίπεδο ΕΕ, η νέα μορφή που προτείνεται για την ΚΑΠ της περιόδου μετά το 2020, δίνει στα κράτη μέλη μεγαλύτερο βαθμό ελευθερίας όσον αφορά τον καθορισμό των νέων στρατηγικών σχεδίων της ΚΑΠ.

Σε επίπεδο χώρας:

- Τα χρηματοοικονομικά κίνητρα πρέπει να είναι πιο στοχευμένα, και να συνδέονται τόσο με συγκεκριμένες ενέργειες όσο και με συγκεκριμένες περιφέρειες (ή περιβαλλοντικές/γεωγραφικές συνθήκες) προκειμένου να μπορούν να έχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Προτεραιότητα θα πρέπει να δίνεται σε περιφερειακά SICs τα οποία μπορούν να αποτελέσουν πηγή παραγωγής τροφίμων η οποία είναι τόσο κερδοφόρα όσο και βιώσιμη. Εδώ, οι χάρτες εφαρμοσιμότητας σε περιφερειακό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ που έχουν δημιουργηθεί από το έργο SoilCare για ευρείες κατηγορίες SICs μπορούν να παρέχουν σημαντική καθοδήγηση.
- Τα χρηματοοικονομικά μέτρα πρέπει να διευκολύνουν τη μετάβαση σε μακροπρόθεσμες αλλαγές στις πρακτικές και όχι να χρηματοδοτούν μεμονωμένες παρεμβάσεις. Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρχει δέσμευση σε μακροπρόθεσμες ρυθμίσεις (> χρόνια) εντός των πλαισίων πολιτικής προκειμένου να κερδηθεί η εμπιστοσύνη αγροτών που έχουν μεγάλη επιρροή στον κλάδο.
- Η φορολόγηση για μη-βιώσιμα προϊόντα και τεχνικές σε επίπεδο καταναλωτή είναι ένας τρόπος εσωτερίκευσης του κόστους για το περιβάλλον και την ευρύτερη κοινωνία και θα επηρέαζαν επίσης και τις επιλογές των καταναλωτών, δημιουργώντας μεγαλύτερη ζήτηση για βιώσιμα προϊόντα, δίνοντάς τους ένα πλεονέκτημα ως προς την τιμή. Ένα βραβείο καινοτομίας θα μπορούσε να είναι ένα αποτελεσματικό μέτρο ευαισθητοποίησης για παραγωγούς βιώσιμων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής τόσο μεταξύ των καταναλωτών όσο και μεταξύ των αγροτών.
- Θα μπορούσαν να δημιουργηθούν και να προωθηθούν προγράμματα κοινής χρήσης εξοπλισμού ή/και συλλογικών αγορών εξοπλισμού που αλλιώς θα ήταν πολύ ακριβός. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς του κλάδου θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν να συμμετάσχουν σε αυτά τα προγράμματα για να προωθήσουν τον εξοπλισμό / τα υλικά τους.

Πολιτικές που στηρίζουν μακροπρόθεσμες

@SoilCare_eu

Το έργο SoilCare χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας Horizon 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει της συμφωνίας επιχορήγησης αρ. 677407.

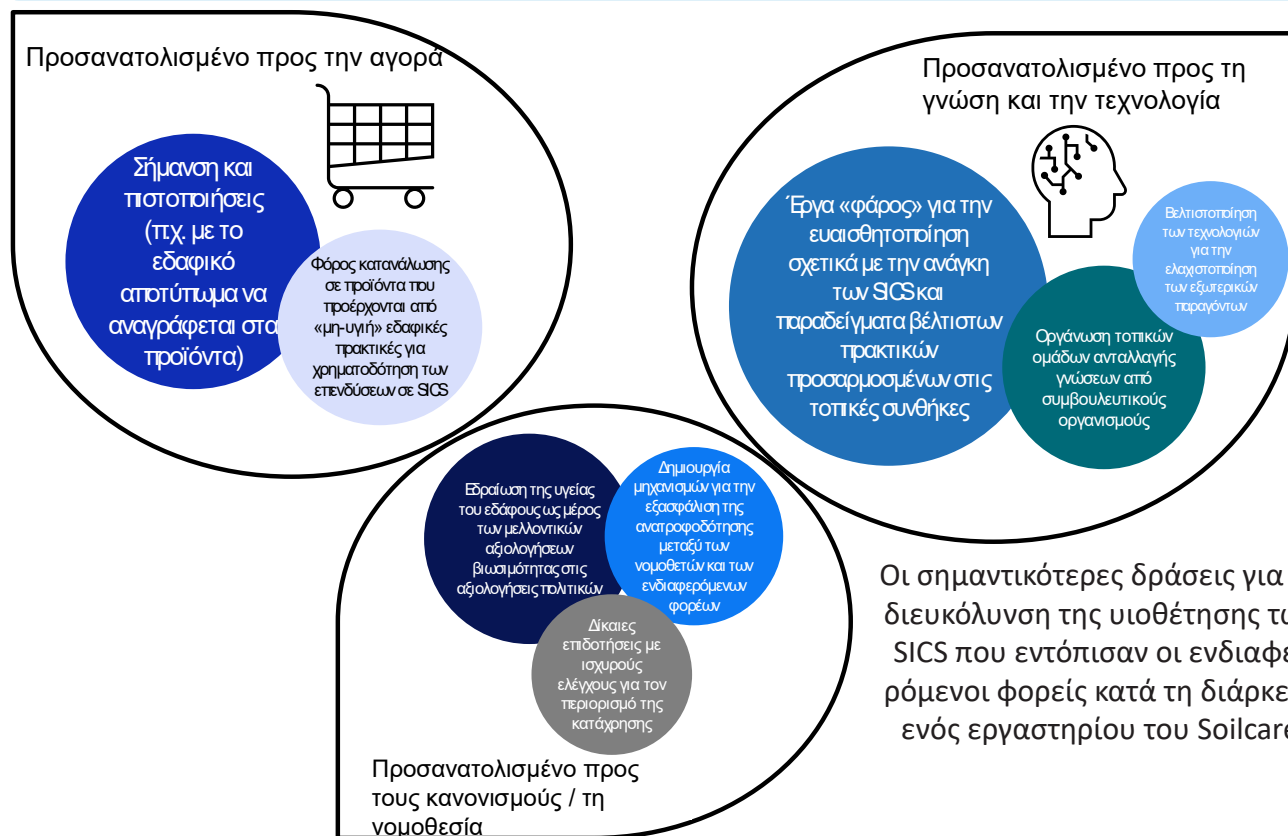
Πώς θα μπορούσε η πολιτική της ΕΕ και η εθνική/περιφερειακή πολιτική να διευκολύνουν τις δράσεις για την προώθηση της υιοθέτησης των SICS;

Σύσταση 4: Ενδυνάμωση της παρακολούθησης και της επιβολής της πολιτικής

Οι φιλόδοξες αλλά ευέλικτες πολιτικές μπορούν να είναι επιτυχημένες μόνο αν παρακολουθούνται και επιβάλλονται σωστά. Παρόλο που η πρόταση της νέας ΚΑΠ περιλαμβάνει μία λεπτομερή σειρά δεικτών, οι δείκτες αυτοί εστιάζουν κυρίως στη δημιουργία περιοχών στόχων που θα πρέπει να καλύπτονται από ένα συγκεκριμένο μέτρο αντί να ορίζουν περιβαλλοντικές βελτιώσεις που θα πρέπει να επιτευχθούν.

Σε επίπεδο χώρας:

- Συμπλήρωση των προτεινόμενων δεικτών της ΚΑΠ με δείκτες που εστιάζουν στην περιβαλλοντική απόδοση και που αξιολογούν τα οφέλη σε επίπεδο αγροκτήματος.
- Εξορθολογισμός των διαφορετικών συστημάτων παρακολούθησης και αναφοράς που έχουν δημιουργηθεί για διαφορετικές νομοθεσίες της ΕΕ για τη βελτίωση της αξιοπιστίας και τη μείωση του διοικητικού φορτίου στις δημόσιες αρχές.
- Οι επιθεωρητές αγροτικών μονάδων αποτελούν σημαντικά στοιχεία των μηχανισμών παρακολούθησης. Η εκπαίδευσή τους θα πρέπει να είναι σχεδιασμένη και επικαιροποιημένη παρέχοντάς τους τις πιο πρόσφατες διαθέσιμες γνώσεις σχετικά με τη νομοθεσία και τις επιστημονικές εξελίξεις.
- Η δημιουργία ειδικών κυβερνητικών μονάδων ή οργανισμών, που να εστιάζουν συγκεκριμένα στην παρακολούθηση του αντίκτυπου των διαφορετικών πολιτικών στην υγεία του εδάφους θα ήταν ένα επιπλέον εργαλείο για τη βελτίωση της εφαρμογής και της παρακολούθησης.

@SoilCare_eu

Το έργο SoilCare χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας Horizon 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει της συμφωνίας επιχορήγησης αρ. 677407.

Πώς θα μπορούσε η πολιτική της ΕΕ και η εθνική/περιφερειακή πολιτική να διευκολύνουν τις δράσεις για την προώθηση της υιοθέτησης των SICs;

Σύσταση 5: Ενίσχυση των ευκαιριών για μάθηση και ανταλλαγή γνώσεων για αγρότες

Τα χρηματοοικονομικά κίνητρα όπως αυτά που έχουν καθιερωθεί από την ΚΑΠ μπορεί να είναι λιγότερο αποτελεσματικά από άλλους τύπους μέτρων όπως η παροχή πληροφοριών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, καθώς δεν λαμβάνουν υπόψη παράγοντες που σχετίζονται με τις απόψεις και τη νοοτροπία των αγροτών. Η στήριξη των Αγροτικών Συμβουλευτικών Υπηρεσιών, π.χ. μέσω των μέτρων της ΚΑΠ, θα πρέπει να συνεχιστεί.

Σε επίπεδο χώρας:

- Να γίνει η υγεία του εδάφους σημαντικότερο συστατικό στοιχείο της επαγγελματικής κατάρτισης και της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των αγροτών. Θα πρέπει να υπογραμμίζει τις βασικές αρχές της βιωσιμότητας όπως η δικαιοσύνη ανάμεσα στις γενιές, η σημασία της υγείας του εδάφους για όλα τα άλλα συστήματα στον πλανήτη και οι συνέπειες των μη-βιώσιμων πρακτικών.
- Δημιουργία τακτικής κατάρτισης. Μερικές από τις πρακτικές που ωφελούν το έδαφος απαιτούν από τους αγρότες να μάθουν σχετικά με αυτές τις τεχνικές, την εφαρμογή τους σε διαφορετικές συνθήκες καθώς και τα οφέλη τους για την αλλαγή τυχόν εσφαλμένων αντιλήψεων σχετικά με αυτές τις μεθόδους. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς υποστηρίζουν ότι οι καλά οργανωμένες και συνεχείς επαφές με τους αγρότες όπως μέσω ομαδικών συζητήσεων είναι επιτυχημένες καθώς επιφέρουν αλλαγές στις νοοτροπίες και τις πεποιθήσεις.
- Συμμετοχή των αγροτών και έμπιστων οργανισμών στην παροχή συμβουλών και κατάρτισης. Η μάθηση από ομότιμους και οι πρωτοβουλίες που προέρχονται από τη βάση είναι ισχυρά εργαλεία στην παροχή γνώσεων στους αγρότες καθώς εναποθέτουν μεγάλο βαθμό εμπιστοσύνης στους συναδέλφους παραγωγούς. Η συνεργασία με αγρότες που είναι διατεθειμένοι να δοκιμάσουν νέες τεχνικές ή με έμπιστους οργανισμούς, θα διασφαλίσει ότι οι πληροφορίες φτάνουν στους τελικούς αποδέκτες.
- Συνεργασία με επιστήμονες και άλλους ερευνητές για την προώθηση της καινοτομίας που θα μπορούσε να βελτιστοποιήσει τις τεχνολογίες επιτρέποντας στην αγροτική παραγωγή να γίνει συνολικά πιο βιώσιμη και να κάνει τα ευρήματα των ερευνών διαθέσιμα και εξασφαλίζοντας την ευρεία διάδοσή τους.
- Εξέταση του ενδεχόμενου δημιουργίας ενός δικτύου υποδειγματικών αγροκτημάτων στα οποία θα γίνεται επίδειξη του τρόπου χρήσης των διαφορετικών SICs στην περιοχή.

Κοινή χρήση συμβουλών

@SoilCare_eu

Το έργο SoilCare χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας Horizon 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει της συμφωνίας επιχορήγησης αρ. 677407.

